

La lluita escolar dels anys setanta i vuitanta a Mollet del Vallès

Xavier Alòs i Viu*

Resum

En aquest article es fa una descripció dels moviments reivindicatius en el sector de l'ensenyament a les darreries del franquisme, la Transició i els primers anys del període democràtic. Inicialment s'analitzen els contextos sociopolític i escolar de la dècada de 1970 tant de manera més general com en el cas concret de Mollet. S'esmenten les tendències ideològiques que es confrontaven en el sector educatiu: la burgesa o del règim franquista, la revolucionària i la reformista; d'aquestes dues darreres, que conformaven l'oposició, se'n descriuen els objectius i la forma d'organització, de base assembleària, que tenia en la zona escolar les unitats d'anàlisi i acció. Després es fa l'anàlisi dels canvis i els conflictes, en l'àmbit de l'ensenyament, de la dècada de 1980. Després de cada apartat es fa una referència de com les qüestions més generals es concreten a Mollet. En l'annex hi ha una detallada cronologia de les mobilitzacions educatives durant la dècada de 1970.¹

Paraules clau

Interins, assemblea de zona, Llei general d'educació, vaga de mestres,

oposicions, escolarització, gratuïtat, permanències, Mollet del Vallès.

1. El context sociopolític general dels setanta

La caiguda de la dictadura i la instauració de la democràcia és el fet polític més important de la dècada dels setanta; aquest canvi, tot i no ser revolucionari, comportà la transformació de bona part dels subsistemes socials: l'ideològic, el cultural o l'escolar.

Aquesta època es caracteritza, a grans trets, per una mobilització popular molt àmplia que s'inicia als anys seixanta, esclata obertament durant els setanta i es mantindrà i s'anirà apagant durant els vuitanta. L'aparell administratiu del règim era incapaç de respondre a la realitat social; l'aparell repressiu, tot i la seva magnitud i solidesa, era desbordat, i l'aparell ideològic, desprestigià i fins i tot ridiculitzat.

S'havia abandonat l'autarquia econòmica i la gestió tecnòcrata obre el camí a la industrialització fent créixer en nombre i poder la classe obrera; l'ofec cultural interior fa que la intel·lectualitat contacti amb el pensament social europeu, on predomina el de

165

* Mestre (jubilat). xaloviu@telefonica.net

¹ La principal font d'informació d'aquest article és l'arxiu personal de l'autor, sobre la base de tota mena de material escrit recollit durant els anys dels que aquí es parla. Això val especialment per a l'apartat de la relació cronològica de les mobilitzacions. Autors, pocs, que han volgut estudiar aquesta temàtica al nivell i concreció que aquí s'ha pretès constaten que necessàriament han de buscar informació en arxius d'institucions i personals sense descartar les entrevistes a protagonistes.

l'esquerra, i amb països sud-americans immersos en processos revolucionaris, com Cuba i Xile.

Els guardians del règim es preguntaven com era possible que es tornessin a aixecar els vençuts; i només foren capaços d'aplicar la resposta tradicional de la dreta més recalcitrant: la repressió... i fins a matar, si s'esqueia (fets de Vitòria, Puig Antich...); mentrestant l'esquerra assalta totes les organitzacions populars, professionals o culturals i arraona les estructures estatals dels sindicats verticals o les xarxes del Movimiento.

Qui no estigui familiaritzat amb els esdeveniments de l'època caldria que s'informés d'una llista de fets: la fundació de les Comissions Obreres (1964); la fundació de l'Associació de Mestres Rosa Sensat (1965); el II Congrés del PSUC (1965); el Procés de Burgos (1970); l'Assemblea de Catalunya (1971); la unió del PSUC amb Bandera Roja (1974); l'atemptat a Carrero Blanco (1973); l'execució de Puig Antich (1974); la mort de Franco (1975); la Llei per a la reforma política (1977); la Marxa de la Llibertat (1976); les grans vagues obreres i sectorials del mateix any; la matança d'Atocha (1977); la Constitució espanyola (1978); l'Estatut d'autonomia (1979); el fracàs del cop d'estat de 1981. També cal recordar fets en l'àmbit internacional que tingueren tant o més influència social i política que els d'àmbit domèstic: la crisi del petroli, el Maig francès del 68, la crítica a la Guerra del Vietnam, el moviment hippy; el corrent ideològic marxista (francès, italià, sud-americà); la Revolució dels Clavells a Portugal, la Revolució Cubana o el Xile d'Allende, per posar uns exemples.

2. El Mollet dels anys setanta

Mollet ha passat dels 8.000 habitants de l'any 1960 als 20.000 de l'any 1970; o dels 14.000 de l'any 1968 als 28.000 del 1975. El 1971, Mollet és la tercera ciutat del Vallès amb grans empreses instal·lades.² Els serveis socioculturals s'han quedat al nivell de la dècada anterior; el sucursalisme respecte a Granollers com a capital comarcal és un fre afegit a la manca d'inversions del règim. Mollet s'ha convertit en una ciutat eminentment obrera; els sectors burgesos i petits burgesos han quedat en una manifesta minoria després de l'esclat demogràfic. La conseqüència política fou l'hegemonia dels plantejaments d'esquerres, que reivindica tant les condicions laborals com els serveis socials, culturals o urbanístics.

Mollet era un polvorí polític pel que fa a la militància d'esquerra: comitès d'empresa, associacions de veïns a cada barri, grups de joves, clubs, associacions i activitats culturals i professionals aglutinaven aquest moviment impulsat, en bona part, per partits i organitzacions d'esquerres (Plataformes, PSUC, Bandera Roja). Que la Zona³ de mestres del Vallès Oriental tingués el centre a Mollet es devia no només al nombre d'interins de Mollet, Santa Perpètua o la Llagosta sinó també perquè hi trobà suport popular i un ambient polític adequat.

I el règim, quin paper hi jugava en aquesta situació? En aquests anys, el règim a Mollet era representat per l'alcalde, Sr. Fermí Jaurrieta, de 1965 a 1978. Hem mencionat més amunt que una de les característiques de l'època fou una certa debilitat del poder

² Sabadell, 19; Terrassa, 14; Mollet del Vallès, 6

³ Tal com s'explica més endavant, la denominació de Zona fa referència a l'agrupació comarcal de mestres organitzats per a la lluita reivindicativa.

franquista, que es manifestava principalment mitjançant els seus òrgans de gestió i administració, incapaçs d'acomodar-se a la nova situació. L'Ajuntament de Mollet s'ajusta perfectament a aquest panorama: l'alcalde Jaurrieta procedeix del sector empresarial, igual que altres dels antics predecessors: Rabasa, Negre, Llorens o Careta; homes del règim però no de la rauxa falangista. Els sectors tradicionalment dretans puntals del règim (patrons, clero i ideòlegs) adoptaren més fredor i distanciament que entusiasme. Només la Guàrdia Civil li faria costat en els moments més crítics; però aquest ajut sovint reportava a l'alcalde Jaurrieta més problemes que solucions, com fou el cas de la batussa en una concentració per demanar l'institut. Mobilitzaven tant les protestes per la repressió com les mateixes reivindicacions. A través de l'esclatxa del terç familiar, entraren a l'Ajuntament regidors progressistes⁴ que, per les seves connexions amb el món patronal i eclesiàstic, eren menys sospitosos que l'esquerra confessa, però compartien amb aquesta l'objectiu d'enfonsar la dictadura. L'aïllament del règim era palès i això donava confiança a l'oposició, que veia a tocar la consecució dels seus objectius, tant els generals com els més immediats o propers.

3. L'àmbit escolar general⁵

En l'àmbit escolar, el fet més important de l'època fou la Llei d'educació de 1970⁶ o llei Vilar Palasí; i això tant pel canvi que suposava com per la contesta-

ció i conflictes socials que comportaren la seva aplicació. La llei fou, juntament amb els Pols de Desenvolupament, les concrecions més importants del nou govern tecnòcrata opusdeista que tenia el suport dels Estats Units d'Amèrica. La llei té com a finalitat adaptar el sistema escolar a les necessitats econòmiques (preparació dels treballadors i manteniment i reproducció de l'estratificació social) després de l'autarquia. Es generalitza l'escolarització fins als catorze anys i es creen i mantenen dos sistemes de selecció: un mitjançant l'estructura escolar de graus, proves i xarxes, i un altre més sociològic amb el manteniment i el suport (subvenció) de l'escola privada com a alternativa a la pública. Amb motiu o coincidint amb l'aplicació de la llei Vilar Palasí es generen reaccions socials en cadena que van des de la dreta, que amb la generalització de l'ensenyament veu perillar el monopoli de l'ensenyament privat, fins a les classes populars, que constaten com no s'acaba de fer efectiu el principi d'escola per a tothom.

Les mobilitzacions en l'àmbit de l'ensenyament (sector de mestres i professors) tenen en aquesta època com a principals protagonistes el professorat interí,⁷ que en poc temps havia crescut considerablement en nombre tant a la universitat, l'ensenyament mitjà o a primària. Era l'esglaió més baix de la piràmide de l'administració (sous baixos, inestabilitat laboral, llocs de treball pitjors) i sense cap dels privilegis del funcionariat. És, alhora, el sector més

⁴ Alguns posteriorment representarien l'entorn de Convergència.

⁵ Donat que aquesta exposició es fa en el context de la història escolar de Mollet del Vallès, l'àmbit escolar a què ens referim és, primordialment, el de l'ensenyament primari.

⁶ Llei 14/1970, de 4 d'agost, general d'educació i finançament de la reforma educativa. BOE 186 de 6 agost 1970

⁷ Tot i que els interins no foren l'únic sector de mestres i professors que es mobilitzà, posem atenció especial en aquest contingut perquè el considerem clau i decisiu. A l'ensenyament primari el 1978 a Catalunya hi ha mil vuit-cents interins. A Espanya, en un recompte de vint províncies, n'hi ha onze mil.

jove i més crític. El moviment dels interins, totalment aliè a l'estructura del règim, connectà d'una manera gairebé espontània els seus interessos (treball, estabilitat i condicions laborals) amb els dels pares obrers (escolarització, participació i millores materials dels centres educatius); la màxima expressió d'aquesta connexió fou el fenomen de les *escoles en lluita*.⁸

El moviment d'interins també aglutinà els sectors més progressistes dels mestres propietaris⁹, que s'adonaven que només en el si d'aquest moviment es plantejaven alternatives al model escolar franquista: el contracte laboral com a alternativa al funcionariat (el boicot a les oposicions fou molt rellevant); la participació dels pares en la gestió escolar (associacions i assemblees de pares); la gestió democràtica dels centres (refusant l'autoritarisme i el privilegi de les escales funcionàries). Podríem dir, salvant les distàncies, que el moviment d'interins dels anys setanta fou com l'equivalent a les Comissi-

ons Obreres en el moviment sindical o l'Assemblea de Catalunya en el moviment polític. Els sindicats incipients, especialment CCOO, i el partit d'esquerres majoritari, PSUC, tot i no ser absents d'aquest moviment, el veien amb una certa desconfiança perquè no s'ajustava a la seva estratègia de mobilització massiva en contra del règim; posaven per davant la mobilització general de tot el funcionariat, i aquest només es mouria per un augment de sou i la conservació del seu estatus.

4. La lluita escolar a Mollet

Fins a la dècada dels setanta la situació escolar a Mollet era la típica d'una ciutat de la seva mida: una escola pública tradicional, la de tota la vida; una escola pública de darrera hora per fer front a noves necessitats inajornables (1969); una escola religiosa i una acadèmia laica, també amb llarga història a la ciutat. Aquests centres ateniïen uns dos mil alumnes d'entre sis i tretze anys; les exigències escolars no cober-

tes per aquests centres, especialment pel que fa al nivell secundari, es podien satisfer a poblacions més grans de l'entorn més proper: Granollers, Sabadell o Montcada.

Aquests centres constituïren amb més o menys intensitat o convicció el nucli del conservadorisme escolar durant la dècada. L'escola privada catòlica, Col·legi Lestonnac, o liberal, Acadèmia Mollet, no

Figura 1. Manifestació en defensa del contracte laboral i contra les oposicions. Any 1978.

⁸ Moviment popular als barris barcelonins de Porta, Sant Andreu, la Sagrera i Ciutat Meridiana.

⁹ Així s'anomenava els mestres funcionaris fixos.

es mostraren especialment sorollosos en la brega perquè no veien perillar el seu estatus; l'oposició no tenia com a prioritat atacar l'ensenyament privat. En aquest sector privat es crearen un seguit de petites acadèmies, algunes desapareixerien pocs anys després, altres evolucionarien i es consolidarien.

Pel que fa als centres públics, el més antic, els Col·legis Nous,¹⁰ després del temps de la República, el franquisme el transformà en una representació fidel de la seva ideologia, ja sigui per convenció o per assentiment de la direcció i professorat. Per al moviment contestatari de la ciutat, el Divino Maestro encarnà tot allò contra el que calia lluitar. L'altre centre, l'Escola Nicolás Longarón¹¹ representarà una posició més eclèctica.

En entrar en la nova dècada dels setanta, la situació escolar a Mollet es comença a transformar molt ràpidament i l'escola es converteix en un dels referents insistents de mobilització; no cal dir que la mobilització més important fou l'obrera, però aquesta sovint es desenvolupa en el context de la fàbrica o dels polígons industrials; la mobilització escolar, en canvi, es manifesta pels carrers i hi participen les entitats de la ciutat.

L'aplicació de la llei Vilar Palasí obliga l'Ajuntament a habilitar terrenys i sol·licitar i gestionar nous centres. La primera tongada fou la creació, l'any 1974 dels col·legis Princesa Sofia i Garicano Goñi,¹² per atendre l'escolarització dels barris de Can Pantiquet i Plana Lledó. En una segona tongada,

els anys 1976-1980, es creen el centres Sant Vicenç (provisional), l'institut (provisional), Sant Jordi, Federico García Lorca i el Ramon Albó,¹³ aquest últim per atendre els alumnes de l'internat de la Protecció de Menors. Tots i cada un d'aquests centres resolien un problema d'escolarització i alhora eren font de nous conflictes: provisionalitat d'algunes instal·lacions (el cas més punyent foren els deu anys de provisionalitat de l'Escola Sant Vicenç); manca de professorat a l'inici de cada curs; falta d'equipament per a les noves aules; nombroses aules provisionals disperses per tot el municipi, generalment en males condicions. L'aulari de l'Escola La Pau, al bell mig de la ciutat, n'és un exemple.

Un dels elements clau que feien que la situació escolar fos especialment conflictiva des del punt de vista popular fou el fet que, tot i que la llei no preveia l'obligatorietat del parvulari, la població, massivament, reclamava el dret social de l'escolarització als quatre i cinc anys, una franja d'edat que, a més, era la més nombrosa. L'obertura provisional, per la via dels fets, d'una aula de parvulari en un local cedit per la Parròquia i a càrrec d'un interí en atur, és, potser, la mostra més cridanera del que acabem de dir.

Les mobilitzacions més significatives foren la lluita per l'institut, la vaga estatal d'interins de l'1 al 27 de maig del 1977 (amb el boicot a les oposicions del juliol del mateix any i l'ocupació directa de llocs de treball vacants al setembre), la mobilització per reclamar

¹⁰ Primera escola pública que es construí a Mollet. Inaugurada l'any 1925 com a Escola Nacional Graduada de Nois i Noies, era coneguda popularment com els col·legis nous. Durant l'etapa del franquisme s'anomena Divino Maestro i més tard Col·legi El Diví Mestre. L'any 2000 recuperà el nom inicial de Col·legis Nous (actualment Escola Col·legis Nous).

¹¹ Escola Nicolás Longarón (1969-2016)

¹² Actualment El Bosc i Salvat Papasseit, respectivament.

¹³ Estava situat a l'espai que ocupa actualment el Centre Educatiu Els Til·lers – Unitat Terapèutica.

un nombre suficient de mestres el setembre del 1979 i la campanya en defensa de l'escola pública i la seva qualitat de l'any 1984.

La vaga de maig coincidí amb l'encara més llarga vaga de l'empresa Moritz, molts treballadors de la qual eren pares d'alumnes dels centres amb interins i propietaris solidaris en vaga. Al boicot a les oposicions d'aquell estiu, la Zona de Mollet és la que hi aporta més actius: quaranta-cinc mestres. S'impedeix la celebració als vuit tribunals on s'havien inscrit més de quatre mil opositors. A l'inici del curs 1977-78, una part de la plantilla de mestres de l'Institut Ramon Albó està formada per mestres que ocuparen el lloc abans que l'administració els contractés i s'aconseguí, com en altres casos, que l'administració fes els nomenaments oficials.

170

Les connotacions més corporatives del moviment de mestres no ens han de confondre sobre el que fou el moviment escolar a Mollet. El que es produí fou una fusió d'interessos dels pares d'alumnes, bàsicament obrers, amb els mestres de la Zona i altres sectors socials. Les associacions de veïns, de pares d'alumnes, associacions culturals o grups de joves, la majoria creats en aquesta mateixa època, juntament amb la Zona de mestres, impulsen les denúncies, actuacions i mobilitzacions sobre problemes que, a fi de comptes, són comuns: falta de gratuïtat de l'ensenyament, falta de places escolars i mitjans, absència d'ensenyament secundari, etcètera.

Problemes clars i quotidians, gairebé domèstics: la falta d'un lloc escolar per als fills, la falta o l'endarreriment del nomenament del mestre per a l'aula, el retard en la dotació del mobiliari, les condicions indecents de les aules provisionals... provocaven, especialment a començament de curs, un

seguit de reunions, assemblees, manifestacions, entrevistes, escrits i pamflets promoguts per una associació de veïns o pares, per grups de mestres o per una entitat. La col·laboració es produí d'una manera espontània. Aquí hi podríem afegir una consideració en relació a la relativa facilitat amb què el moviment era unitari: un dels principals motius és que hi eren absents els taticismes de partit o sindicat; tot i que intentaven introduir-s'hi, no tenien la capacitat de liderar-lo. No serà fins a la dècada posterior, amb la consolidació de les organitzacions polítiques i sindicals, que difícilment cap moviment social escaparà al seu control.

En aquest context de col·laboració i front comú es van desenvolupar algunes de les campanyes més importants del moviment escolar a Mollet durant l'època que ens ocupa: la denúncia de les permanències, les lluites per l'escolarització i per la substitució de les aules provisionals per centres definitius, la lluita per l'institut de secundària, la constitució d'associacions de pares d'alumnes, la introducció de les festes populars i el procés d'introducció de la llengua catalana a l'escola.

5. Les tendències o els sectors ideològics en l'àmbit escolar

En l'aspecte ideològic i polític i pel que fa a l'escola, podríem esquematitzar l'època en tres tendències: la burgesa o del règim, la revolucionària i la reformista.

L'escola burgesa o tradicional té com a objectiu assegurar la permanència del sistema capitalista tant en el vessant ideològic com en l'economicopolític. En el vessant ideològic, utilitzant, entre altres, l'aparell escolar per inculcar els principis de l'individualisme i la competitivitat com a motors del progrés. En el vessant polític i econòmic,

perpetuant la divisió social classista mitjançant una estructura escolar dual: ensenyament primari professional versus ensenyament secundari superior i centres populars públics versus centres privats elitistes.

El *Libro Blanco de la Educación* (1969)¹⁴ i la Llei general d'educació (1970), promoguts pel ministre Villar Palasí, seran l'expressió més elaborada d'aquesta línia o tendència. Aquesta llei tingué una acceptació bastant àmplia perquè trencava amb el tradicional model franquista i es pensava que obria perspectives d'escolarització i, per tant, de progrés a les classes populars. El hàndicap fou que necessitava una gran inversió de diners i el 1973 s'inicia la greu crisi econòmica, que durarà tot el decenni. També cal tenir present que el plantejament de la llei topà amb desavinences a l'interior d'aquesta tendència: l'escola privada, especialment la poderosa escola religiosa, es plantà davant el temor de perdre l'hegemonia. El govern hagué de cedir amb l'inici del procés de suport i subvenció a la privada.

La tendència revolucionària fou més una crítica radical a l'escola burgesa que una alternativa estructurada. La denúncia del caràcter classista del sistema escolar serà l'eix de la postura revolucionària i l'objectiu global seria la desaparició d'aquest sistema escolar, cosa que, per altra banda, només succeirà si desapareix el sistema econòmic que la sustenta. L'elaboració més reconeguda de la crítica a l'escola burgesa la van fer Baudelot i Establet.¹⁵ A principis del decenni es produeix un boom de

publicacions que plantegen i alimenten aquesta crítica radical.

A la tendència revolucionària hi trobem dos corrents: la del socialisme d'estat i la tradició anarquista; en un dels aspectes en què es farà més palesa la diferència entre els dos corrents serà en les formes d'organització i de lluita.

La tercera tendència ideologicopolítica és la reformista. No s'oposa frontalment al sistema educatiu però malda per democratitzar-ne el funcionament, adequar-lo a les exigències populars i modernitzar la pedagogia. L'Associació de Mestres Rosa Sensat, amb les escoles d'estiu, la més representativa de les seves actuacions, són l'expressió més significativa d'aquesta tendència. Les declaracions de la desena i onzena escoles d'estiu (1975 i 1976) en són documents claus. També aquí hem de fer notar que al si del moviment reformista s'hi mostren dues instàncies: una més polititzada, fent declaracions, i la més pedagògica, organitzant cursos de formació.

Rosa Sensat no era un moviment per a la lluita política en les formes tradicionals però exercí una decisiva influència ideològica i que es podria valorar en funció dels nou mil mestres inscrits a la 12a Escola d'Estiu (1977) i algun miler més que hi anà per assistir a les conferències i debats polítics. No deixa de ser molt significatiu que un dels debats fos dirigit pel filòsof Louis Althusser.¹⁶ En la tendència reformista, també és molt important el paper que juguen les escoles cooperatives i el CEPEPC.¹⁷

¹⁴ *La educación en España: bases para una política educativa*. 1969

¹⁵ Baudelot, C i Establet, R (1971), *L'école capitaliste en France*. Maspero. Paris

¹⁶ Entre 1968 i 1970 publica els escrits sobre els aparells ideològics de l'Estat (religiós, escolar, familiar, jurídic, polític, sindical, informatiu, cultural).

¹⁷ Col·lectiu d'Escoles per l'Escola Pública Catalana (CEPEPC). Organització creada el 1978 integrada per unes vuitanta escoles creades com a cooperatives de pares o de mestres. Durant la dècada del 1980 s'integraren gradualment a la xarxa d'escoles públiques de Catalunya.

L'alternativa escolar que propugna aquest moviment queda definit en els temes generals de la desena i onzena escoles d'estiu.

- Transformació de l'escola privada i estatal en una única escola pública i pluralista
- Descentralització administrativa i participació de pares, alumnes, professors i entitats ciutadanes i sindicats en la gestió de l'escola
- Tronc únic d'ensenyament fins als 16-18 anys
- Catalanització de l'escola
- Cos i sindicat únic d'ensenyants
- Renovació pedagògica

Pel que fa als sectors socials que donen suport a cada una de les tendències, podem precisar el següent: l'opció de la burgesia tradicional compta, a més del poder polític i econòmic, amb la maquinària administrativa i funcional que, de grat o per força, ha de sotmetre's al govern. La tendència reformista té com a principal suport l'ampli moviment polític per la democràcia, un sector molt ampli del professorat que ideològicament i políticament ha abandonat el franquisme i s'ha obert als corrents de renovació escolars, i també sectors de pares d'alumnes disposats a donar suport a les reformes escolars i, fins i tot, a crear centres en règim de cooperativa escolar. Finalment, la tendència revolucionària, si bé compta amb un poderós cos ideològic (assajos, pamflets, opuscles i líders), en el si dels centres escolars comptarà amb sectors relativament minoritaris d'ensenyants (la majoria del sector més proletaritzat, els interins) i amb sectors del moviment obrer o veïnal; malgrat això, aquesta tendència en els moments àlgids de les mobilitzacions es farà notar més que les altres pel caràcter més radical de les seves formes de lluita.

Si ens preguntem quins sectors ideològicopolítics hi ha o predominen a Mollet en aquesta època, seria difícil donar-ne una imatge prou exacta. Cal dir que, com a tot arreu, hi havia de tot, però també ens atrevim a dir que hi eren especialment presents els dos extrems i amb un creixent predomini social de les opcions revolucionàries i reformistes a mesura que s'anaren obrint aularis i creant nous centres.

6. Els objectius del moviment d'oposició

En els objectius, les lluites i les mobilitzacions, el sector revolucionari i el reformista sovint es barregen i van plegats. Ens hi referirem amb el terme genèric d'oposició; cal tenir present que el sector reformista més polititzat era dirigit a Catalunya pel PSUC, els militants del qual eren presents en gairebé tots els moviments i feien de pont amb els sectors més radicals. Malgrat la freqüent coincidència en l'acció reivindicativa, cal distingir els objectius, segons el caire o finalitat més radical o més reformista, de la mateixa manera que les accions reivindicatives prenen un caire o altre segons el sector que predominava.

6.1. L'escolarització i els llocs de treball al centres educatius

Hi ha un doble objectiu interrelacionat que és compartit per tota l'oposició: és l'escolarització total i en condicions i la defensa dels llocs de treball del personal docent. L'objectiu de l'escolarització teòricament no hauria d'haver topat frontalment amb el govern i els poders de l'Estat; però la gran crisi econòmica del decenni i les reticències dels sectors més dretans de l'aparell de l'Estat fan que aquest objectiu marcat per la Llei d'educació no es resolgui, si més no al ritme necessari.

Es pot dir que la llei Vilar Palasí desferma la pressió existent a la societat

per popularitzar els serveis escolars en tots els nivells però no serà capaç de respondre a aquesta pressió i controlar-la. Els primers anys s'hi aboquen més diners i la llei s'aplica progressivament, però a partir de l'any 1974 les insuficiències, problemes, protestes i lluites creixen constantment, de manera que no hi ha cap inici de curs normal ni a EGB ni a secundària ni a la universitat. La confluència d'interessos dels pares i alumnes per l'escolarització i la del professorat per un lloc de treball dona més força i virulència a les mobilitzacions; també cal tenir en compte el context polític general de confrontació de les forces democràtiques en contra del règim. En gairebé totes les poblacions, particularment al cinturó de les més grans, i molt especialment a les del cinturó de Barcelona i les comarques del Vallès i el Baix Llobregat, l'escolarització era font contínua de conflicte. Per exemplificar les mobilitzacions de l'època en podem mencionar dues i de caire diferent: la primera és el fenomen de les escoles en lluita que hem mencionat més amunt, i la segona, la mobilització durant més de dues setmanes per a les 2.085 places de mestres de l'inici del curs 1979-80.¹⁸

Per fer-se càrrec de la gravetat del problema de l'escolarització hi ha quatre fenòmens interrelacionats que es produeixen a Mollet en aquesta dècada de manera especialment intensa: la constant obertura d'aules provisio-

nals en locals adaptats, sobretot per a parvularis; l'estrict control del nombre d'alumnes per aula, que no podia ser inferior a quaranta; la contractació per part de l'Ajuntament de "mestres idonis"¹⁹ per a aules de nova creació a tots els centres quan l'administració responsable no responia; i, finalment, l'aparició de nombroses acadèmies privades.

En relació al fenomen de les escoles en lluita a Mollet, allò que trobem més en la línia d'aquest moviment fou la

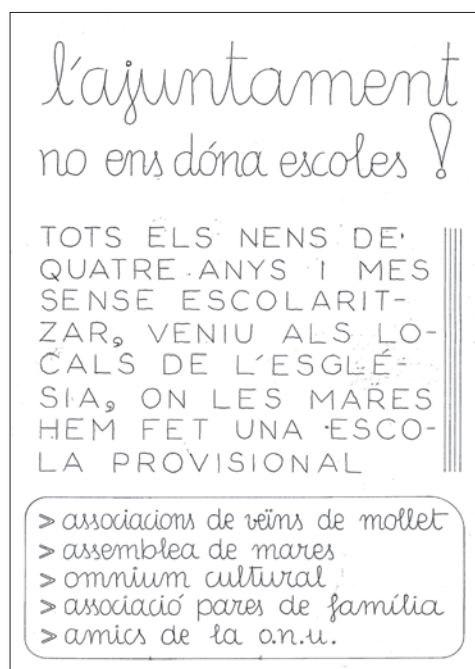

Figura 2. Cartell que anuncia la iniciativa de les mares d'obrir una aula de parvulari.

¹⁸ És la primera vegada que es produeix una mobilització general del món de l'ensenyament amb el suport d'institucions, ajuntaments i partits, que obliga a la Generalitat provisional a negociar amb el Govern central.

¹⁹ Aquesta transcripció d'un fragment d'un document de l'Ajuntament és prou explícit sobre què eren els "mestres idonis": "Ante la falta de profesorado al inicio del curso escolar 1978-1979, no nombrado por la Delegación Provincial de Educación y Ciencia de Barcelona, y ante los graves acontecimientos que se desarrollaron en la población con manifestaciones y alteraciones que cortaron la carretera nacional 152, se contrataron de forma provisional a jóvenes universitarios idoneos residentes en la localidad con el fin de normalizar la situación escolar y ocupando las plazas aun vacantes hasta la llegada del profesorado procedente de la Delegación de Educación y Ciencia" (sic).

mobilització per a l'institut i l'adequació dels locals provisionals de l'edifici de Correus, l'obertura d'una aula de P4 a un local de la Parròquia a càrrec d'un mestre interí en atur, l'"ocupació" de l'Escola Sant Jordi i els anys de lluites i gestions per substituir el barracons i locals provisionals de les escoles Sant Vicenç i La Pau.

6.2. El contracte laboral amb l'Estat en oposició al funcionari

Aquesta reivindicació s'origina en el si del sector del professorat interí. El moviment dels interins s'inicia a la universitat, s'estén a l'ensenyament secundari i acaba arrelant també a l'ensenyament primari, on prendrà la major força reivindicativa. Segurament un dels motius pel qual tardà més a arrelar a l'ensenyament primari fou la dispersió: els centres de primària tenien menys personal i, en general, el nombre d'interins era minoritari a diferència del que passava a la universitat i els centres de secundària. Quan els interins de primària s'organitzaren en zones, ràpidament agafaren empenta i anaren al capdavant del moviment.

Inicialment, a les taules reivindicatives només apareixia l'estabilitat laboral en relació a l'interinatge; però a mesura que s'aprofundí en la qüestió es feia evident que l'interinatge formava part inseparable del sistema funcional: per assegurar al funcionari la feina de per vida i al mateix lloc calia una reserva de personal interí perquè l'administració pogués adaptar-se amb rapidesa i amb poc cost a la variabilitat de les necessitats. Per això el moviment arribà a la conclusió que per resoldre el problema dels interins calia suprimir el funcionariat i substituir-lo per un

contracte laboral assimilable pel que fa drets i deures a la resta de treballadors.

La reivindicació del contracte laboral era revolucionària; atemptava contra l'eix de l'administració de l'Estat; per això, i malgrat que es fonamentava en una anàlisi correcta de la situació, la tendència reformista de l'oposició no l'assumí; el moviment d'interins dels tres sectors i els grups polítics més a l'esquerra el feren seu sense poder mantenir-lo com a opció viable més enllà de tres o quatre cursos.

La reivindicació d'estabilitat laboral és motiu de diferents vagues durant el tercer trimestre de cada curs i conflueix en les mobilitzacions per a l'escolarització a l'inici de cada curs també. Una de les lluites més significatives fou la ja mencionada vaga indefinida dels interins de primària de tot l'Estat el maig de 1977²⁰ i el boicot actiu a les oposicions també de primària el juny del mateix any. El Ministeri s'acaba prenent seriosament l'amenaça que representa el moviment d'interins per al sistema funcional i decideix matar el problema no per la repressió, moneda corrent aquests anys, sinó per l'assimilació: convoca l'any 1978 i 1979 oposicions restringides massives per a tots els interins, garantint tàcitament l'accés a tot hom; el moviment no fou capaç de resistir i, morta la cuca, s'ha mort el verí. Per cert, aquests opositors reberen el nomenament per correu i es feren públics a través d'un llistat publicat als diaris²¹; perquè el setembre d'aquell any es boicotejaren sistemàticament tots els intents de fer el nomenaments pel sistema públic habitual: era la mobilització de les 2.085 places de mestres que també hem esmentat més amunt.

²⁰ Hemeroteca digital de *La Vanguardia*. Especialment els dies 5, 6, 7, 10 i 12 de maig i 1 de juny de 1977

²¹ *La Vanguardia*, 21, 22 i 23 de setembre de 1979

El curs 1976-1977 a la Zona del Vallès Oriental hi ha cent interins segons un recompte que l'Assemblea de Zona fa sobre vint-i-tres dels trenta-sis centres públics. D'aquests, disset són a Mollet: la meitat de les plantilles de l'Escola Garicano Goñi (Salvat Papasseit) i Princesa Sofía (El Bosc).²² La vaga d'interins tingué a Mollet el centre operatiu de la Zona. Pel que fa al boicot a les oposicions (impedir o desbaratar físicament les sessions d'exàmens), la Zona de Mollet (Vallès Oriental) és la que aporta un major nombre d'actius.

6.3. La gratuïtat

L'exigència de la gratuïtat escolar estigué sempre present en les taules reivindicatives de l'oposició; ideològicament enllaça amb la concepció de l'ensenyament com a servei públic universal, i, per tant, l'Estat n'hauria de ser el responsable; l'escola hauria de ser pública i única. En definitiva, la reivindicació de gratuïtat s'oposaria a la privatització. En els primers anys d'aplicació de la Llei d'educació, l'escola privada se seguia mantenint sobre la base de les quotes que pagaven els alumnes; com ja hem dit en un altre moment, la patronal de l'ensenyament privat tem que la inversió de l'Estat en ensenyament públic posi en perill les seves institucions, i més encara si agafa força la reivindicació popular de la gratuïtat. L'any 1974 es produeix un gir per part del Govern i s'inicia la subvenció dels centres privats; la patronal privada capgira al seu favor la demanda de gratuïtat. A partir d'aquest moment les reivindicacions de l'oposició parlen de gratuïtat i supressió de la subvenció a la privada. Val a dir que en cap

moment l'oposició dugué a terme una mobilització directa contra els centres de l'ensenyament privat.

La reivindicació de la gratuïtat tingué també una connotació relacionada amb els centres públics de primària: es tractava de denunciar les permanències.²³ La lluita contra les permanències es feu a l'interior de les mateixes escoles promoguda per nuclis de mestres, pares d'alumnes i associacions de pares i veïns; quan la norma deixà expressament d'autoritzar-les ja havien pràcticament desaparegut; el tema de les permanències posà en joc un enfrontament molt de tu a tu entre l'oposició i els mestres més propers al règim.

A Mollet, la qüestió de les permanències tingué un protagonisme sonat, amb motiu del pamflet anomenat "Los trapos sucios de la escuela nacional de Mollet". Fou redactat, imprès i distribuït de manera clandestina i tingué un ampli ressò perquè ja no es criticava només l'administració sinó també una part dels actors escolars (mestres i pares).

6.4. Supressió de la selectivitat

Era i és més que sabut que un dels principals objectius del sistema escolar és la reproducció de la divisió social entre una àmplia classe treballadora i una minoria propietària del sistema productiu o dirigent d'aquest sistema. La selectivitat és el mecanisme destinat a assolir aquesta finalitat; i en el sistema escolar espanyol (Llei Villar Palasí) el punt clau era la doble titulació, certificat o graduat, en acabar l'EGB. Amb el graduat escolar es podia accedir a l'elit a través de la universitat, feta prèviament la preparació amb el batxillerat.

²² Altres centres de la Zona amb molts interins: Santa Perpètua, 7; els dos centres de la Llagosta, 7; Celestí Bellera, 12; Granularius, 8, i Bellavista, 7.

²³ Quota que pagaven els pares al mestre a canvi de tenir els alumnes una hora més.

los trapos sucios de la escuela nacional en mollet

1.- LA ESCUELA NACIONAL TAMPOCO ES GRATUITA. ¿ POR QUE ?

Muchos padres siguen pagando las PERMANENCIAS o repasos.

Así el Estado se ahorra millones y millones de pesetas en sueldos a maestros. ¿Y en qué gasta este dinero que sale de nuestra contribución?. El Ministerio de Educación se gasta buena parte del presupuesto en subvencionar a los empresarios privados.

Mientras los padres sigamos pagando sin rechistar, los maestros pueden abusar de nuestro deseo de que los hijos aprendan más. (Pero aprenden igual con 5 horas que con 6).

UN EJEMPLO: Los padres del C. N. "Divino Maestro" pagan en total más de 250.000 pesetas al mes. Y ¿hemos pensado que los padres (la mayoría obreros) pagamos a las escuelas nacionales de Mollet más de 7 millones cada año?
¿ Y esto es la escuela gratuita a que tenemos derecho ?

INFORMACION DETALLADA SOBRE LAS PERMANENCIAS EN MOLLET

- En el Colegio Nacional "Garicano Gofí" se quedan a permanencias una quinta parte de los niños; se reparten unas 40.000 pesetas. (De 5 a 6.000 pesetas para cada maestro que hace permanencias). Dos maestros ya las han dejado.
- En el C. N. "Princesa Sofía" se quedan la mayoría de los niños. Excepto los de dos maestros que no dan permanencias. Cada maestro cobra de 7 a 8 mil al mes de permanencias.
- En el Colegio Nacional "Nicolás Longarón" cada maestro que hace permanencias (tres maestros ya no hacen) cobran de los alumnos más de 12.000 pesetas.
- En el Colegio Nacional "Divino Maestro" se quedan todos los alumnos y todos los maestros. Los maestros cobran casi 20.000 pesetas.

El asunto de los LIBROS.

Los libros, como el material escolar, son parte de la escuela y debe pagar los el Estado.

Pero los padres tenemos que pagar alrededor de 2.000 pesetas cada año por este material.

176

Figura 3a. Cara del pamflet de denuncia de les permanències

Tenint en compte el que acabem d'esquematitzar, no faltaren veus que insistiren que si es volia lluitar contra la selectivitat calia suprimir la doble titulació en acabar l'EGB, però aquesta reivindicació tingué molt poca ressonància. Motiu? El moviment obrer no filava tan prim, ja que encara lluitava per l'escolarització bàsica; als mestres d'EGB, el tema no els afectava directament; i l'alumnat era massa jove per ser

conscient del rerefons social del tema: ells, i la família, vivien el certificat escolar com un fracàs personal.

El conflicte, per contra, es plantejà a la part elitista, la de l'escola secundària superior. Tot i que la major part de la població escolar ja havia estat bandejada de l'entrada a la universitat, el Govern, amb el ministre Martínez Estreuelas, considera que no és convenient ni econòmic que hi hagi més univer-

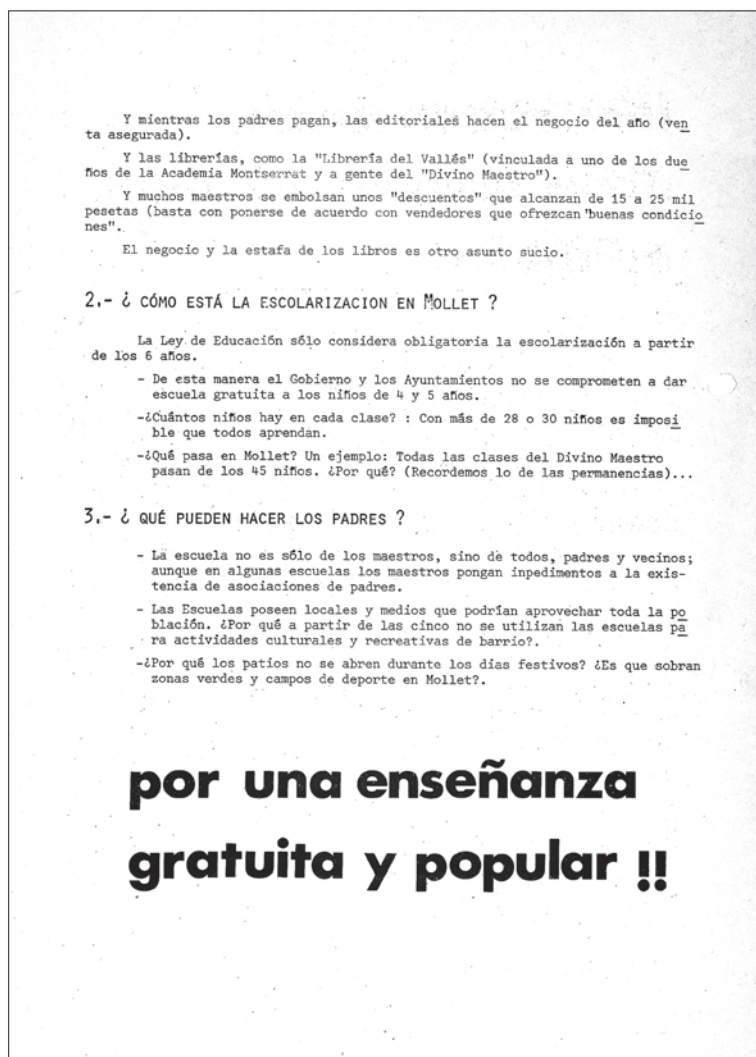

Figura 3b. Dors del pamflet de denúncia de les permanències

sitaris que els necessaris i instaura un filtre o selecció al pas del batxillerat i COU a la universitat. Mentre l'oposició parlava de la necessitat de democratitzar l'ensenyament universitari, la dreta denunciava la massificació i la baixada de nivell. Aquí la mobilització fou important de manera que en aquesta època quan es parla de la lluita contra la selectivitat es refereix gairebé exclusivament al pas a la universitat.

La protesta tenia molta lògica perquè l'única finalitat del batxillerat i el COU era l'entrada a la universitat per adquirir un títol que facilitaria l'accés a l'elit social. El professorat interí universitari, que veia perillar el lloc de treball, donà suport a la lluita contra la selectivitat. Val a dir que, a la llarga, el fracàs de la lluita revolucionària contra la selectivitat escolar es compensà amb la lluita reformista contra el fracàs escolar.

6.5. Democratitzar la gestió escolar i renovar la pedagogia

L'autoritarisme i la verticalitat en el funcionament dels centres escolars era una còpia del sistema polític de la dictadura. De la mateixa manera que l'oposició política lluitava per la democràcia, en el moviment de l'ensenyament, l'objectiu de la democratització es concreta, per una banda, en donar veu als pares dels alumnes mitjançant la constitució d'associacions i assemblees de pares; i per una altra banda donar tota l'autoritat en la gestió interna del centre escolar al claustre de professors, sense distinció de categories. Aquest moviment democratitzador serà assumit, en part, pels nous governs democràtics tot i que serà "reconduït i controlat" a través de la creació dels consells escolars.

És sabut que el règim instaurat el 1939 envaï tots els camps de la societat i no només el del poder polític i econòmic. Conformà a la força, segons els principis feixistes del Movimiento, els àmbits culturals, familiar, religiós i, també, especialment, l'escolar. La inculcació ideològica i l'assumpció i la memorització passiva de continguts culturals eren la base de la pedagogia franquista. El moviment d'oposició maldà per introduir la creativitat, l'esperit crític, l'experimentació i la participació de l'alumne en la tasca escolar. Aquí no es pot passar per alt el protagonisme que tingué l'Associació de Mestres Rosa Sensat en escampar pel país la pedagogia moderna. També hi influïren publicacions que donaven a conèixer experiències com Summerhill, Barbiana, Scuola 725 o les colònies de Makarenko.

Aquest doble objectiu de democratització i renovació no és tant una rei-

vindicació com la realització i la praxis concreta de la base, que es pogué anar aconseguint a mesura que la pressió de la dictadura va anar afluixant durant la dècada dels setanta i que es podrà desenvolupar lliurement durant els anys vuitanta.

A Mollet, durant els anys setanta, potser el més significatiu fou la constitució d'associacions de pares; es pressionà, si s'esqueia, aquells centres o direccions que eren reticents a la intervenció del pares en la dinàmica escolar. Ja durant els anys vuitanta esclataran amb força altres iniciatives com la introducció de la cultura i llengua catalanes, el Casal del Mestre, el Centre de Recursos Pedagògics, les noves pràctiques pedagògiques a parvularis, coordinar la feina escolar, etcètera.

7. L'organització de l'oposició

Pel que fa al sector del professorat, hi havia el SEM²⁴, la secció de mestres de primària del Movimiento, l'Associació d'Antics Alumnes de la Normal, que en el cas de Barcelona servia de cobertura legal per a les assemblees provincials, i el Col·legi de Llicenciats, refugi també legal del moviment de PNN (Professorat No Numerari),²⁵ per bé que la direcció basculava preferentment cap al reformisme.

L'oposició hagué de crear, i pogué fer-ho, la pròpia organització. Als centres de secundària i superior, comissions de centre coordinades i assemblees. A primària, el nucli bàsic fou l'Assemblea de Zona, la Coordinadora de zones i l'Assemblea Provincial. Aquesta eina organitzativa fou l'emprada pel moviment dels interins juntament amb sectors minoritaris de propietaris amb opcions polítiques més radicals

²⁴ Servicio Español del Magisterio

²⁵ Professorat No Numerari, nom amb què es coneixia els professorat interí d'instituts i universitats.

en contra del sistema. L'organització basada en les zones era molt efectiva perquè permetia la participació directa de tothom, sempre recollia informació de primera mà d'un entorn proper i el grup podia enllaçar amb les mobilitzacions de qualsevol escola o veïnat de la Zona. Cada comarca o nucli urbà important del cinturó de Barcelona tenia una zona. El reduït nombre d'interins de cada centre, aplegats en la zona, constituïen un grup capaç de mobilitzar, plantejar i mantenir lluites amb intensitat i durada; el suport i la confluència amb els pares d'alumnes que lluitaven per l'escolarització era un element bàsic en la dinàmica de la zona.

El novembre del 1976 es fa un assaig a tot l'Estat de l'organització dels mestres que trenqués amb les cotilles franquistes, que substituís l'antic SEM i obligués el règim a reconèixer una representació nascuda democràticament. Cada província elegí un representant. La coordinadora estatal convocà una vaga el dia 23 de novembre per les millores salarials i el dret de sindicació; fou seguida per uns vuitanta mil ensenyants a l'Estat i set mil a les comarques de Barcelona, cosa que significava un seguiment superior a la meitat. Aquest moviment tingué poca volada i ja a partir del mateix 1976 es començaren a constituir en sindicats: CCOO, FETE, UCSTE, ANPE, CSIF.

Mollet era el centre de la Zona del Vallès Oriental; amb sistema assembleari, es coordinava amb altres zones de la província de Barcelona en l'Assemblea General Provincial i la Coordinadora de zones. Més amunt hem parlat del paper que jugà el sector de professors i mes-

tres interins durant aquest decenni; la Zona de Mollet (de Sant Celoni fins a Santa Perpètua i la Llagosta) no solament respon al model que allí s'exposava sinó que es podria definir com un paradigma del paper sociopolític que tingué aquest moviment. La Zona de Mollet participà, i sovint al capdavant, en totes les mobilitzacions que des del 1975 fins al 1981 es produïren en el sector dels ensenyants de primària.

8. El conflicte escolar a la dècada dels anys vuitanta

8.1. La nova situació política

Amb el canvi de dècada s'havia canviat de marc legal, les noves institucions públiques s'anaven normalitzant però la dècada dels vuitanta es caracteritza políticament per dos àmbits de conflictivitat. En primer lloc, la confrontació entre la dreta postfranquista (UCD, militars, església) i l'esquerra dirigida pel PSOE; aquesta confrontació es concreta, pel que fa a la qüestió escolar, pels canvis legislatius dels respectius governs de la UCD (LOECE 1980)²⁶ i PSOE (LODE 1985),²⁷ que legislen sobre la permanent qüestió de l'escola pública versus l'escola privada. El segon àmbit de conflictivitat és la confrontació entre el centralisme espanyolista i els nacionalismes perifèrics (Catalunya, País Basc i Galícia). Aquest conflicte es concreta en el tema de les transferències o nivell d'autonomia de les comunitats i, en el cas català, molt especialment en la qüestió de la llengua.

L'any 1981, tot just establerta la democràcia i restablerta la Generalitat, esclata el primer conflicte: el 9 de gener

²⁶ Llei orgànica 5/1980, de 19 de juny, per la qual es regula l'estatut de centres escolars. BOE núm. 154, de 27 de juny de 1980

²⁷ Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació. BOE núm. 159, de 4 de juliol de 1985

es publica el primer decret d'ensenyaments mínims.²⁸ El 25 de gener es publica el "Manifiesto de los 2.300",²⁹ a primers de febrer la premsa es fa ressò d'una campanya de solidaritat amb una mestra sancionada per haver ensenyat en gallec al poble de Padrón; el 23 de febrer es produeix el cop d'estat militar; el 18 de març es crea la Crida,³⁰ que el 24 de juny ompliria el Camp Nou amb un concert-concentració sota el lema "Som una nació".

La LOAPA,³¹ llei sorgida d'un pacte entre UCD i PSOE per tal d'acceptar, en part, els plantejaments més centralistes dels militars, protagonitzarà la tensió política dels anys 1982 i 1983 fins que el Tribunal Constitucional la va refusar en bona part. L'abril del 1983 el Parlament de Catalunya aprova la Llei de normalització lingüística de Catalunya.³² Aquest mateix any se celebra la 1a Setmana del Llibre Català i el Primer Congrés de Renovació Pedagògica. El 1985 s'aprova la LODE, presentada pel Govern socialista, per rectificar la política escolar, en relació a l'escola privada, establerta per la UCD. La part final del decenni la protagonitzen els estudiants, que duen a terme, el gener

de 1987, una vaga extraordinàriament massiva en contra de la selectivitat i la preparació i discussió de la LOGSE,³³ impulsada pel ministre Maravall i finalment aprovada el 1990 amb Javier Solana al Ministeri.

Aquesta dècada i part de l'anterior s'acostuma a denominar transició, i es refereix no tant a les lluites populars contra la dictadura com a les negociacions dels partits per establir la democràcia. En general, la valoració que es fa es positiva perquè s'arriba a un acord no traumàtic amb l'antic règim. Però els últims anys, des que només han governat els partits més dretans, hereus de l'antic règim, es constata que la Transició fou una mena de traïció al moviment popular que feu possible els canvis i s'estableix una mena d'antic règim edulcorat amb el formalisme democràtic. Això s'ha posat de manifest, per exemple, en la constant recentralització i el control ideològic en tots els àmbits i també especialment en l'escolar (continguts, llengua, proves, etc.).³⁴

8.2. El conflicte escolar

Durant la dècada de 1980 els mapes escolars de pobles i ciutats encara no

²⁸ Just acabada la transferència de competències d'educació, el Govern central fixa uns ensenyaments i horaris mínims per acotar la capacitat de gestió autònoma de la Generalitat. Un procés que es mantindrà al llarg dels anys.

²⁹ Un manifest que criticava la política lingüística, especialment en educació, del nou Govern de la Generalitat, a qui acusaven de discriminar el castellà. El més corrent del manifest és l'opció clara i sense embuts pel dualisme educatiu: si als fills de pares catalanoparlants se'ls educa en cultura catalana, als fills de pares castellanoparlants se'ls ha d'educar en cultura espanyola.

³⁰ Crida a la Solidaritat en Defensa de la Llengua, la Cultura i la Nació Catalanes. Fou un moviment catalanista que va sorgir com a reacció al "Manifiesto de los 2.300".

³¹ Llei orgànica d'harmonització del procés autonòmic, aprovada per les Corts espanyoles el 30 de juny de 1982, a mercès d'un pacte entre el PSOE i la UCD. CiU i Partit Nacionalista Basc contestaren amb la presentació d'un recurs d'inconstitucionalitat perquè van considerar que els Estatuts no podien estar limitats per una llei estatal. El 13 d'agost de 1983 el Tribunal Constitucional declarà anticonstitucionals 14 dels 38 articles de la Llei. Amb la part que es va salvar es va aprovar la Llei 12/1983, de procés autonòmic.

³² Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística. DOG núm. 322, de 22 d'abril de 1983

³³ Llei orgànica general del sistema educatiu, de 3 d'octubre de 1990. BOE núm. 238, de 4 d'octubre de 1990

³⁴ Veg. ROVIRA MARTINEZ, Marta (2014). *La transició franquista*. Ed. Pòrtic. Barcelona

s'han completat; la falta de recursos fa que les escoles públiques funcionin amb una sabata i una espadenya tant pel que fa a mitjans personals com materials. Al transfons de la mala maror que aquesta situació provoca en les capes populars de la població pren un relleu especial la confrontació entre escola privada (fonamentalment religiosa) i escola pública. L'article 27 de la Constitució espanyola, dedicat a l'ensenyament, fa un plantejament relativament ambigu, fruit de les diferències ideològiques del ponent. La UCD legisla sobre aquest article reforçant els plantejaments de la dreta: llibertat d'obertura de centres, control de l'ideari per part del propietari, la religió com a matèria curricular. L'any 1982 el PSOE obté el govern i canvia la llei amb criteris de més control sobre l'escola privada, assegurant la llibertat de càtedra del professorat i la participació de pares i professors en l'ideari, i la religió com a matèria opcional. La LODE corregeix des del vessant de l'esquerra la línia marcada per la UCD, però no resol els problemes de l'escola pública, que apareix com a escola de segona categoria i mig abandonada pels governs

en benefici, subvenció, de la privada; això motiva a Catalunya l'aparició del Moviment en defensa de l'escola pública i la seva qualitat, que d'una manera massiva i organitzada mourà les reivindicacions escolars durant els anys 1984, 1985 i 1986.

L'altra font de conflictivitat fou la qüestió de la llengua. Durant la dècada de 1970 s'havia anat covant la formació d'un model d'escola catalana que esclata amb força quan no hi ha el control de la dictadura. Val a dir que en la introducció de la llengua catalana a l'escola hi fa tant o més la iniciativa de la base, pares i mestres, que la de les institucions governamentals. La Llei de normalització lingüística a Catalunya (1983) posa les bases perquè el català sigui la llengua habitual a l'escola amb coneixement i ús per part d'alumnes i professors. El problema de la llengua catalana a l'escola només té dos hàndicaps als quals ha de fer front: l'oposició mediàtica de l'espanyolisme i la resistència inicial d'una part del nombrós sector de mestres que desconeixen la llengua o bé no en tenen un coneixement suficient per ensenyar-la. L'oposició mediàtica hi serà al llarg dels

Figura 4. El nombrós grup de Mollet a la manifestació en defensa de l'escola pública, l'any 1985.

anys, fins avui, però no aconseguirà els seus objectius perquè la majoria social, inclosa la castellanoparlant, no li farà gaire cas. L'oposició dels mestres castellanoparlants ho serà només en els moments inicials; els programes d'aprenentatge de la llengua i, aquí també, el suport dels pares a l'aprenentatge del català del alumnes acaba dissolent el problema en pocs anys.

8.3. L'ensenyament en democràcia a Mollet

A partir de 1979, l'Ajuntament democràtic serà un nou actor en el camp de l'ensenyament. Mollet viu el govern municipal de tres alcaldesses. Anna Bosch (1979-1983), Carme Coll (1983-1987) i Montserrat Tura (1987-2003). Durant tot el període hi haurà governs de coalició. Són ajuntaments d'esquerres que donaran suport als moviments progressistes d'aquests anys i que tindran com a principals reptes l'acabament del mapa escolar de la ciutat. L'alcaldesa Anna Bosch hagué de fer front a la complicada operació de la compra dels terrenys per a l'Escola Montseny i al retard en l'entrega de la nova Escola Sant Jordi. Carme Coll gestiona la construcció de dues noves escoles, Sant Vicenç i Joan Abelló, i ha d'entomar la brega popular que reivindica aquestes escoles. Serà en el mandat de Montserrat Tura que s'inauguren les escoles Joan Abelló i Sant Vicenç.

En relació a l'àmbit educatiu de la ciutat també cal fer referència a dos camps importants. Un primer, directament relacionat amb la gestió municipal, són els serveis educatius complementaris com el centre educació especial, l'educació d'adults, l'escola de música, el servei d'atenció psico-

pedagògica, el centre de recursos o la infraestructura de manteniment, neteja i consergeria dels centres.

L'altre camp que marca l'època que ens ocupa és la posada en marxa d'iniciatives promogudes per la base social (centres, associacions, mestres,...). El Casal del Mestre, la participació dels centres en les festes i tradicions, la Coordinadora de centres públics o les activitats extraescolars. Tota aquesta mena d'elements s'inicien o es consoliden durant l'època que ens ocupa. Altres articles³⁵ d'aquest volum desenvolupen, entre d'altres, aquestes qüestions.

Capítol a part serien els centres de secundària i la diferent manera de creació: el primer institut, com es narra en un article en aquest mateix volum de Notes,³⁶ compta amb la força reivindicativa d'estudiants, veïns i professors en contraposició a la creació del centre de formació professional, que neix, encara, a l'empara del poder franquista.

Pel que fa al conflictiu tema de la llengua a Mollet es forma un nucli de mestres decidit a normalitzar la llengua catalana sense esperar normes i decrets administratius. Mollet serà un dels primers llocs on es posa en pràctica el que ara s'anomena immersió lingüística.

9. Annex

Les mobilitzacions dels anys setanta. Relació cronològica

Curs 1971-72

La carta

El març del 1972 els mestres fan la primera acció reivindicativa; l'Associació d'Antics Alumnes de la Normal passa a signar una carta pels centres demanant el pagament dels endarrerir-

³⁵ Veg. "Enfocant la Transició i la represa de la democràcia a Mollet(1970-1995)" de Jaume Noró i "Les 5 i 5. L'escola oberta. Una experiència extraescolar a Mollet del Vallès" d'Escribano, Lara i Santos.

³⁶ Veg. l'article "La lluita per la creació de l'institut de batxillerat a Mollet" de Vicenç Torrents

ments de complements i gratificacions, de casa-habitació i el pagament del salari als contractats; també s'hi esmenten, a manera de *desideratum*, l'aplicació del coeficient del 3,6 i l'equiparació de salaris, el mateix sou pel mateix treball. La signen mil cent mestres. Uns dos-cents lliuren la carta a la Delegació i s'inicia un estira i arronsa per negociar-ne el contingut. S'acaba pagant els endarreriments.

Vaga del 14 de febrer

Promoguda principalment pel col·lectiu de Professors No Numeraris (PNN) d'universitat i amb els objectius d'aconseguir el cobrament d'endarreriments i augment de salaris, denunciar la selectivitat i la LGE i reclamar l'estabilitat laboral. A aquesta jornada també s'hi afegeixen sectors de l'ensenyament privat que estan negociant el conveni i PNN d'institut; en relació a aquests darrers cal tenir present que la gradual desaparició del batxillerat elemental deixa al carrer un bon contingent de licenciatos.

Curs 1972-73

La discriminació salarial dels mestres

Durant aquest curs el govern decideix un augment dels complements salarials; si per a un catedràtic d'universitat és de 16.550 pessetes, per a un mestre és de 2.400. Inicialment és el SEM que intenta dirigir la protesta; però es fa palès que només era una estratègia de contenció. El moviment es refà a través de les zones i es fa una vaga els dies 15, 16 i 17 de març. El govern reacciona amb un fort desplegament repressiu: policia a les concentracions, denúncies d'alcaldes i inspectors i amenaces d'expedients.

Vaga intermitent dels interins d'institut contra la discriminació salarial

Els dies 6, 7, 13 i 14 de febrer i 1 i 7 de març. Reivindicacions: renovació del contracte abans de l'1 d'abril, substitució del contracte de dos anys pel contracte laboral, supressió del certificat de bona conducta i sou del no numerari equivalent al 80 % del sou dels agregats.

Curs 1973-74

La fi del Servei Espanyol del Magisteri (SEM)

No hi hagué, durant aquest curs, vagues o mobilitzacions notables en l'àmbit de l'ensenyament, fora de les que es mencionen més avall; però es posa de manifest una tensió important amb el règim i el ministeri d'educació.

Si a l'inici de curs, el 14 de setembre, el SEM, en un dels seus darrers senyals de vida, publica unes conclusions de la seva Assemblea General que donen suport a les línies generals de la LGE de 1970; els mateixos dies, uns dos mil mestres contractats denuncien que només tenen contracte fins al 31 de desembre.

Universitat: calendari i accés

L'eix principal de la conflictivitat passa per la universitat. L'ordre de modificació del calendari universitari per ajustar-lo a l'any natural del ministre Julio Rodríguez i l'establiment de proves d'accés del ministre Martínez Esteruelas³⁷ provoquen protestes generalitzades. Malgrat que hi ha augment de sous al professorat, la situació dels PNN manté la tensió. Durant el mes de març es produeixen aturs i vagues a la universitat i als instituts.

³⁷ Julio Rodríguez, ministre de 8 de juny del 1973 a 3 de gener del 1974. Martínez Esteruelas, ministre de 3 de gener del 1974 a 12 de desembre del 1975. Durant el decenni hi ha hagut 9 ministres d'educació.

La subvenció a l'escola privada

Si per una banda l'escola privada rep una massiva subvenció (es passa dels 72 milions de l'anterior a 5.430 milions), l'adequació i la creació de nous centres duu un endarreriment que deteriora la situació per cada curs que passa en l'aplicació de la reforma.

Conferència del 19 de febrer al Fòrum Vergés³⁸

L'acte polític de l'oposició més significatiu durant el curs fou la conferència al Fòrum Vergés, a Barcelona, el 19 de febrer del 1974 on, a través de les intervencions de pares d'alumnes, mestres (Carme Turró), centres educatius (Marta Mata) i institucions (Eulalia Vintró) es marquen uns eixos de la reivindicació escolar: escolarització i gratuïtat, no a la selectivitat i estabilitat laboral dels mestres.³⁹

184

Curs 1974-75

Aquest curs es caracteritza per la mobilització dels PNN dels instituts i la universitat reivindicant l'estabilitat laboral a través del contracte laboral.

La vaga de les cinc setmanes

La vaga més sonada fou la dels PNN d'institut, anomenada la vaga de les cinc setmanes, del 9 de febrer al 15 de març del 1975. Els dies 19 i 20 del novembre anterior ja s'havia fet una vaga pels mateixos objectius, que acabà amb un seguit de sancions aplicades el gener del 75. La vaga de les cinc setmanes (uns dos-cents cinquanta participants a Barcelona) es dota d'una organització que basa la presa de decisions en l'assemblea.

El mes de maig es convoca una vaga dels centres de secundària (243 de tot Espanya) amb la participació de cate-

dràtics (uns vuit-cents), agregats (uns cinc-cents) i PNN (uns mil cinc-cents) contra les sancions i per la democratització dels centres.

Els PNN d'universitat també es posen en vaga a partir del mes de març; tot i confluïr en el temps amb els instituts, no s'uneixen organitzativament. Aquesta vaga es perllonga fins a les aca-balles del curs i apareix el plantejament de l'aprovat general.

En el sector dels mestres hi ha una vaga puntual el dia 20 de febrer.

El mes de juliol, a la 10a Escola d'Estiu de Rosa Sensat hi entren de ple els plantejaments de política educativa i es debat el document "Per una nova escola pública".

Curs 1975-76

Moviment intersectorial

Els mesos de febrer i març del 1976 es produeix la primera gran mobilització de tots els sectors de l'ensenyament: mestres de privada, mestres estatals, PNN d'institut i universitat; també alumnes de secundària i superior.

Durant el mes de gener es fan assemblees de zona i provincials conjuntes amb la finalitat d'unificar el moviment. La perspectiva unitària no acaba de quallar a la pràctica perquè cada sector, tot i coincidir en el temps, orienta la vaga de manera diferent en relació a les reivindicacions més concretes, les dinàmiques de vaga i la negociació amb la patronal o l'administració.

Els mestres de privada inicien la vaga el dia 5 de febrer (uns cinc mil a Barcelona) amb la reivindicació del sou negociat amb la patronal del sector; la vaga finalitza el dia 15 però la negociació s'allargarà fins a finals de mes.

³⁸ Entitat promoguda pels jesuïtes de Catalunya i les antigues Congregacions Marianes entre els anys 60 i 80. Va tenir una important repercussió en la vida social i cultural durant l'època franquista.

³⁹ Hemeroteca digital de *La Vanguardia*. 20 de febrer de 1974. Pàg. 31

Els mestres estatals inicien la vaga el dia 9 i s'allarga fins a finals de mes; 23.850 vaguistes en tot l'Estat i uns tres mil a Barcelona. La plataforma que s'ha elaborat en zones i assemblees es presenta a la delegació provincial el dia 11 i consta dels següents punts:

- Gratuïtat: congelació de quotes i eliminació de les permanències
- Escolarització total de 0-18 anys
- Millora de la qualitat de l'ensenyament (vint alumnes per aula i gestió democràtica)
- Estabilitat: contracte laboral, sou únic, supressió de categories
- Normalització lingüística i cultura pròpies
- Derogació del Decret de plantilles⁴⁰
- Amnistia laboral i sindical

La Coordinadora estatal de mestres

Tant com pels punts reivindicatius la batalla amb el Ministeri es lliura en relació al reconeixement de la Coordinadora estatal; només volia reconèixer com a interlocutor el SEM. El Ministeri acaba cedint i el mes de març organitza eleccions a representants del professorat. La Coordinadora "democràtica" queda constituïda oficialment a finals de juny; els representants es reuneixen a Madrid per elaborar la plataforma reivindicativa. Barcelona elegeix i hi envia el seu representant.

Els PNN d'institut i universitat fan vaga fins entrat el mes de març i centren les reivindicacions en l'estabilitat, l'augment salarial i la readmissió de professors i alumnes sancionats. El Ministeri accedirà a l'augment de sou dels PNN.

Les manifestacions d'estudiants provoquen la inestabilitat dels centres

i sovint els tancament de facultats universitàries.

Curs 1976-77

Aquest curs és el més intens del decenni en mobilitzacions i vagues a l'ensenyament.

El començament del curs és conflictiu perquè els interins, reivindicant un lloc de treball, es mobilitzen amb tancaments, concentracions davant la Delegació d'Educació o manifestacions; el tancament a l'Església de Sant Medir fou la de més repercussió. Es popularitza l'eslògan "Ni un nen sense escola, ni un mestre sense feina". La situació és altament conflictiva perquè hi ha una desescolarització important (en nombre superior als quinze mil), escoles sense acabar i amb nombre d'alumnes per aula superior als trenta (la mitjana dels municipis de la corporació metropolitana, exceptuant Barcelona ciutat, és de trenta-nou alumnes per aula). A primers d'octubre es continuen fent manifestacions i s'elabora una plataforma: contracte laboral, igualtat de sou, escolarització total, gratuïtat, escola pública i única i amnistia laboral. Els mestres en atur mantenen l'organització i les manifestacions.

El mes de novembre la Coordinadora estatal de mestres (que fou elegida formalment a finals del curs anterior) convoca una vaga (del dia 23 al 30 de novembre). Hi participen uns set mil mestres a Barcelona. Reivindicacions: dedicació plena, igualtat salarial, jubilació voluntària als seixanta anys, gestió democràtica dels centres i dret a sindicació.

A mitjans de desembre hi ha un intent d'unificar les lluites dels diferents sectors: instituts, universitat, EGB i

⁴⁰ Decret de 5 de desembre de 1975, pel qual s'estableixen les plantilles dels col·legis nacionals d'educació general bàsica i es regula la provisió del llocs de treball (BOE 17 de gener de 1976).

privada amb una plataforma unitària (Assemblea del Paraninf de la UB el dia 16). La unitat no es farà efectiva.

Vaga dels PNN d'institut el mes de gener

Uns dotze mil a tot l'Estat. En aquest moment el Ministeri havia anunciat oposicions (quinze mil places a EGB; mil tres-cents a Barcelona, sis mil cinquanta a FP i mil vuitanta a universitat). Pren força l'oposició al funcionariat i la reivindicació del contracte laboral. Durant els mesos de gener a abril els interins d'EGB mantenen la mobilització a través de les zones i l'Assemblea: recompte de vacants, contactar amb tots els interins, informar i comprometre els pares, entrevistes amb el delegat del MEC.⁴¹

Maig del 1977. Vaga dels PNN d'universitat

Els alumnes també intervenen en el conflicte i hi ha tancament de facultats.

186

Del 3 al 31 de maig de 1977, vaga d'interins d'EGB

Durant el mes d'abril s'ha constatat la negativa de la Delegació a contractar abans de maig tots els interins; de les vuit mil places escolars necessàries, la Delegació n'ha sol·licitat mil cinquanta-set. La Coordinadora estatal de mestres s'havia reunit el dia 26 de març per tractar el problema dels interins. La Coordinadora de zones dels interins de Barcelona ha recollit les opinions i ha elaborat la proposta concreta de reclamar contracte abans de maig i augmentar el contingent de mestres i, per tal d'aconseguir-ho, iniciar el dia 19 d'abril una vaga de tots els interins sense excloure els propietaris disposats a donar-hi suport, i amb el compromís ferm de no cedir fins aconseguir la seguretat del treball per al curs següent. Serà a finals d'abril que es decideix definitivament iniciar la vaga i coordi-

nar-la a tot l'Estat amb una representació de cada província, que es reuneixen de manera permanent a la Normal de Madrid; es manté el contacte permanent amb les províncies i s'intenta la negociació amb el Ministeri; i també es contacta amb l'oposició al règim. Durant aquest mes de maig es convoquen oposicions i s'organitza una impugnació legal (la il·legalitat era fer-ho en període electoral —les primeres eleccions democràtiques); es presenten 3.500 instàncies d'impugnació. Després de diverses reunions amb funcionaris de diferent rang tant d'Educació com de Presidència, el dia 27 de maig el ministre Aurelio Menéndez rep a la tota la Coordinadora i accedeix a assegurar per escrit la permanència en el treball a tots els interins per al curs següent.

La Coordinadora estatal, després d'aquesta negociació, no veu condicions per seguir amb la vaga i deixa que cada província decideixi sobre la continuïtat o no. Es dona la consigna de lluitar en contra de les oposicions.

A Barcelona els interins en vaga foren uns mil dos-cents i els propietaris, uns vuit-cents. El caràcter actiu de la vaga (concentracions, manifestacions, informació a la premsa, contacte permanent amb els pares, etc.) compensava l'escàs percentatge que representava en relació a la totalitat dels mestres.

Juny del 1977: boicot a les oposicions

Del 22 de juny a l'11 de juliol. A Barcelona s'organitza un boicot actiu (impedir la celebració de les oposicions). Es deixa constància que es farà en una vintena de províncies. Matriculats a tot l'Estat: 44.189; a Barcelona 4.323 en vuit tribunals. En una primera instància, el boicot és efectiu (presència

⁴¹ Ministeri d'Educació i Ciència

de grups als diferents tribunals increpant els presidents i demanant als assistents d'absentar-se; retirada del material per a les proves, etc.).

La 12a Escola d'Estiu

Hi acaba d'haver les primers eleccions democràtiques. Aquesta Escola d'Estiu serà la més concorreguda de la història. Es fa al campus de l'Autònoma. Els sindicats hi presenten el document "Pla d'urgència a l'ensenyament". El no a les oposicions hi tingué ampli ressò: s'hi recolliren 4.500 signatures en contra i en manifestació foren lliurades a la Delegació del MEC.

Curs 1977-78

Curs de la lluita intersectorial pel contracte laboral i de la irrupció dels sindicats, que provoquen la mort del moviment assembleari.

Setembre

El moviment d'interins es planteja que, per als nomenaments d'inici de curs, es faci una única llista d'opositors i interins amb compromís d'estabilitat. Les accions de boicot als nomenaments acaben fracassant: es nomenen els opositors el dia 1 de setembre; els "canaris", que eren trenta-nou mestres enviats a Barcelona però que havien fet les oposicions a Canàries, i els interins el dia 27. A les escoles en lluita (Soller, Pegaso...) hi queden els mestres de l'any anterior. Per a les vacants que no surten als nomenaments, el moviment organitza una ocupació de places que, amb la reclamació prèvia de les direccions dels centres, acabaran essent nomenaments.

D'octubre a desembre

Tant la Coordinadora estatal de mestres com la Coordinadora de PNN d'institut segueixen aprofundint en

l'alternativa del contracte laboral, buscant adhesions polítiques i negociant amb el MEC. En una enquesta que es fa a EGB el 28 % opta pel funcionariat i el 72 % pel contracte laboral. El grup socialista assumeix la congelació d'oposicions i la garantia d'estabilitat mentre es negocia un nou model d'accés a l'ensenyament; presenten una proposició no de llei el 30 de novembre.

Vaga de desembre

Dies 13, 14 i 15, vaga de tots els sectors amb els objectius de congelació d'oposicions, contracte laboral i creació de nous llocs de treball.

Vaga intersectorials estatal dels 21 dies

Del 31 de gener al 20 de febrer. Hi ha una participació proporcionalment més nombrosa de PNN, tant d'institut com d'universitat; els interins a tot l'Estat: 19.765 (mil a Barcelona). El sindicat de CCOO i l'Associació Sindical de Professors Estatals d'EGB (derivació sindicalista de la Coordinadora elegida dos cursos enrere) s'oposen a aquesta vaga; el representant de Barcelona a la Coordinadora dimiteix en defensa de l'organització de zones i assemblees. El Govern respon amb la convocatòria de les oposicions restringides.

Març

Els sindicats CCOO, FETEUGT, UCSTE, CSUT, SU i USO negocien amb el MEC al marge del moviment assembleari; el Govern es troba més còmode: a canvi de reconèixer els sindicats, donar-los protagonisme i atendre algunes reivindicacions els "cola" les oposicions.

Juny

Se celebren les primers oposicions restringides i el moviment d'interins és incapaç de boicotejar-les; només

s'aconsegueix que un ampli sector no s'hi presenti. Es pot dir que entre els sindicats i les restringides, la reivindicació del contracte laboral queda ferida de mort.

Curs 1978-79

El conflicte dels nomenaments d'inici de curs

Esclaten les contradiccions entre la normativa oficial sobre nomenaments (ordre estricta segons categories) i les expectatives igualitàries i demandes socials (llista única, respecte a les plantilles escolars del curs anterior, exigències d'equips ja formats en les escoles en lluita, no deixar cap vacant sense cobrir). Els nomenaments són interromputs a partir del segon dia. El moviment de mestres en atur, especialment de les noves fornades sortides de les escoles de mestres, ocupen escoles noves que no tenien mestres. La conflictivitat (concentracions davant la Delegació, ocupació de les dependències) s'allarguen durant tot el primer trimestre. El mes de novembre s'ocupa la Delegació i s'exigeix el nomenament de cinc-cents mestres que ja treballaven el curs anterior i el pagament dels salaris endarrerits. Se celebra el nomenament dels metres de la República rehabilitats.

A finals de curs hi ha manifestacions perquè els nous interins tinguin la mateixa garantia de treball que els dels cursos 1976-77. En l'assemblea del 24 de maig es concreta la següent plataforma: que tots els substituïts cobrin l'estiu, que tots els interins i substituïts tinguin contracte fins al 1982 amb nòmina i seguretat social, nomenaments abans de l'1 de setembre, plantilla de substituïts per ajuntaments, augment de plantilla als centres, accés directe per als interins amb més de cinc anys d'antiguitat abans de l'any 1970, igualtat de salari que els propietaris. En la concentració del 31 de maig la policia intervé i deté

disset mestres. Aquest mateix mes ja es palesen les lluites internes en el sindicalisme (USTEC, CCOO i UGT).

Al mes de juny acaba de desaparèixer el moviment d'interins més veterà perquè la majoria que no ho havia fet l'any anterior es presenten a les oposicions restringides; com a darrera manifestació de força es comuna als tribunals a no deixar ningú sense l'aprovat i així acaba essent.

Curs 1979-80

La reclamació de les 2.085 places de mestres i la crítica a l'Estatut de Centres.

Les 2.085 places de mestre

Per un acord ajuntaments-Delegació, se sol·licita al MEC un contingent de 2.085 noves places de mestres (sense comptar mestres d'adults, de català ni la reducció d'alumnes/aula a preescolar. El MEC només accedeix a 310 noves places.

A l'inici de curs, dels 3.885 mestres que calia anomenar (2.085 nous i 1.800 antics) només en foren 600. Es boicotegen els nomenaments a partir del 3 de setembre i el curs no comença en moltes escoles: les manifestacions massives són constants durant aquests dies.

Intervé el conseller de la Generalitat, Sr. Pere Pi-Sunyer, i comença un estira-i-arronsa entre les dues administracions.

Hi ha una gran manifestació a Barcelona el dia 15; el dilluns, dia 17 el diari *Tele-Exprés* obre portada amb el titular "Hoy empieza el curso que no empieza"; en algunes comarques gairebé no obre cap escola.

Mentre es lliura una guerra de comunicats entre el Ministeri i la Conselleria, els dies 21, 22 i 23 la Delegació fa els nomenaments i publicant les llistes al diari *La Vanguardia*.

Divendres dia 28 de setembre hi ha una concentració a l'esplanada de Montjuïc amb la participació d'unes cinquanta mil persones; la convocatòria l'han feta els partits i els sindicats. S'arriba a un acord ambigu entre el MEC i la Generalitat: es crea una comissió que analitzarà població a població les necessitats de professorat. La vaga, mantinguda per pares i mestres, s'allarga fins la primera setmana d'octubre malgrat les pressions del sector ajuntaments-Generalitat-MEC. Els mestres en atur són nomenats a mitjans d'octubre. El sector escolar d'adults s'organitza com a col·lectiu específic i mantenen la lluita quan la "calma" ja era general; també els col·lectius de les escoles en lluita queden sense un suport del sector general.

Vaga intersectorial de febrer

Durant el mes de febrer hi ha una mobilització generalitzada contra la política educativa de la UCD. De manera simplificada, les reivindicacions giren al voltant del refús a Llei de centres docents, l'augment salarial, l'estabilitat en el treball i el refús de la retallada de places escolars; també s'hi afegixen qüestions com la llei de finançament que congela les despeses en educació o la falta de llibertat sindical. Entre el 14 i el 22 de febrer es fa una vaga amb la participació dels diferents sectors; a Barcelona hi participen més de tres mil mestres. Les negociacions i entrevistes amb la Delegació sobre els diferents temes continuen fins mitjans de març.

Estatut de centres escolars (LOECE)

El 27 de juny es publica la Llei orgànica per la qual es regula l'estatut de centres escolars.⁴² Aquesta llei marca les línies generals del funcionament

i gestió dels centres fins gairebé els moments actuals; al marge dels seus aspectes positius o negatius i la perspectiva històrica des de la qual es vulgui analitzar, en el moment de tramitar-la i publicar-la hi hagué un notable rebuig per part, si més no, d'un sector del professorat. La raó de fons d'aquesta oposició era que el govern regulava, és a dir, controlava i frenava, una dinàmica àmpliament estesa en els centres públics, de direcció i gestió democràtiques per part de mestres i pares. L'oposició a l'Estatut de centres es concretava en el refús dels aspectes següents: directors imposats amb mandat indefinit, retallada de pressupostos, submissió a l'ideari de centre i pèrdua de poder decisor de les associacions de pares i claustre. Una altra qüestió era, i aquesta era una finalitat clau, que la llei assegurava el lliure desenvolupament de l'escola privada.

10. Bibliografia

- COL·LECTIU CAPS DE SEMANA. (1978). Escuelas en lucha. Ed. Paideia. Madrid.
- ESPINET, E. (2013). Per una escola pública catalana. Rosa Sensat. 48ena escola d'estiu. http://www2.rosasensat.org/files/historia_del_cepepc.pdf
- GÓMEZ ALBENTOSA, F. (2016). El Magisterio contra Franco. De la resistència a la acció col·lectiva (1965-1978). Tesi Doctoral Universitat d'Alacant.
- GROVES, T. (2010). El movimiento de enseñantes durante el tardofranquismo y la transición a la democracia: 1970-1983. Tesi Doctoral Universidad Nacional de Educación a Distancia. https://www.researchgate.net/publication/277157764_El_Movimiento_de_Ensenantes_durante_el_Tardofranquismo_y_la_Transicion_a_la_Democracia_1970-1983

⁴² Llei orgànica 5/1980, de 19 de juny, per la qual es regula l'estatut de centres escolars. BOE núm. 154, de 27 de juny de 1980

- MONÉS, J. (2011). La pedagogia catalana al segle XX. Pagès Editors. Lleida
- PUELLES BENÍTEZ, M. (1991). Educación e ideología en la España contemporánea. Labor. Barcelona
- PUELLES BENITEZ, M. (2006). Problemas actuales de política educativa. Ed Morata. Madrid.
- RODRIGO ECHEGARAY, G. (2016). Escoles en lluita. Educación Popular desde los barrios en movimiento. <https://medium.com/@desdecalleverdi/escoles-en-lluita-educaci%C3%B3n-popular-desde-los-barrios-en-movimiento-a4017170d828>
- ASSOCIACIÓ DE MESTRES ROSA SENSAT. (1975). Per una nova escola pública. Declaració de la 10a Escola d'Estiu. *Perspectiva Escolar*, 5.
- ASSOCIACIÓ DE MESTRES ROSA SENSAT. (1976). Per una nova escola pública catalana". Declaració de la XI Escola d'Estiu. *Perspectiva Escolar*, 10.
- ZARAGOZA GRAS, J. (2018). Incunable(s) 1971-1991: La represa dels estudis universitaris. Universitat Rovira i Virgili.